

Psykolog - et risikoyrke

Tommy Sotkajærvi

psykologspesialist, leder Psykologforeningens klimautvalg

En viktig bok som tar hjelperen på alvor.

DERSOM DU ER psykolog i Norge i dag, er sannsynligheten stor for at du har hørt om Per Isdal. Sett bort fra det substansielle arbeidet han har bidratt til når det gjelder behandlingen av voldsutøvere; Isdal er godt kjent fordi han for alvor mestret å snakke om de belastningene hjelperrollen medfører, på en personlig og profesjonell måte.

Isdal har villig brukt erfaringene fra sitt eget møte med den beryktede «veggen» til forkynnelsen av budskapet om at vi må være klar over hva jobben gjør med oss. Profesjonelt har han snakket om relevant teori. Hans evne til å generalisere sine erfaringer som «ekstremsportsutøver» i psykologrollen ved Alternativ til vold til eksempelvis barnevernsarbeideren i det kommunale barnevernet, har gjort ham til en populær foredragsholder også utenfor egen profesjon.

Foredragene til Isdal har dermed blitt «noe man bør få med seg» i kretser av hjelpere med krevende klientgrupper. Mye fordi han snakker både til *personen* og *fagpersonen* han henvender seg til. Det er imidlertid ikke gitt at det som fungerer muntlig, fungerer like godt i skrift. Heldigvis, *Smittet av vold* oppleves for det meste som en god transformasjon av Isdals muntlige suksessoppskrift til bokform.

Lett tilgjengelig

Isdal har delt boken i to: en del som omhandler hva jobben gjør med oss, og en del om hva vi gjør med det. Boken oppleves som lett tilgjengelig, og vil kunne leses av en bred gruppe hjelpere. Isdal bruker et dels muntlig språk, og faglige termer blir gjort lettforståelige gjennom pedagogiske virkemidler som eksempelhistorier, bilder, metaforer og refleksjonsspørsmål. I kjent stil følger historien om hans eget møte med veggen som en rød tråd gjennom boken, og Isdal deler flittig og uredde seg selv.

Bokens første del burde komme med en advarsel til nyutdannede psykologspirer om ikke å lese uten en voksen til stede, da Isdal med storslegge virkelig banker inn budskapet om at hjelperen går inn i et «risikoyrke». For her har Isdal samlet opp en betydelig sum risikofaktorer. Både hjelperen selv, kollegiet, ledere, utdanningsinstitusjoner og systemer får gjennomgå. Det er både til å bli skyggeredd av og samtidig en bevisstgjøring som understreker viktigheten av boken. Isdal er forfriskende kritisk der det er nødvendig, samtidig som jeg nok opplever noe av kritikken som litt blass der jeg skulle ønske den var mer utfyllende. For eksempel sparker Isdal ved flere anledninger i retning New Public Management, men kritikken blir noe overfladisk av typen «umenneskelige produksjonskrav».

Eklektisk på godt og vondt

Isdal viser seg særlig i bokens andre del som en ekte eklektiker, gjennom pragmatisk bruk av forklaringsmodeller og elementer fra flere teoretiske tilnærminger: kognitiv terapi, humanistisk og eksistensiell terapi, organisasjonspsykologi, trygghets sirkelen og emosjonsfokusert terapi – for å nevne noen. Gjerne pakket inn i Isdals egne metaforer. Det fungerer for det meste godt. Det gir, på sitt beste, et stort arsenal med verktøy for «hjelperen i risiko», som involverer et bredt spekter problemstillinger. One size fits nobody. Samtidig er ulempen ved plukk og miks enkelte

kompatibilitetsproblemer mellom elementene som blir presentert. Dette, sammen med mangel på grundig innføring i bakenforliggende teori, vil kanskje få de som sverger mer til å rendyrke én skole til å heve et øyenbryn eller to.

Smittet av alvoret?

Per Isdal forteller historien om hvordan han ble «smittet av vold», på en måte som understreker at hjelperen blir påvirket av yrket sitt. I tillegg til å understreke at jobben er et risikoyrke, gir heldigvis boken flere grunner til å være stolte og glade over å være hjelpere, der begreper som mening og sekundærvitalisering gir nødvendig sukring av pillen. Det er alt i alt en bok som tar hjelperen på alvor. Gitt utviklingen i enkelte sektorer av hjelperyrket i dag, kan man jo håpe at flere ledere plukker opp boken, leser den med et åpent sinn og føler seg smittet av alvoret. Først da vil boken virkelig bli så viktig som den har potensialet til å bli.